

Ägarpolicy och Placeringskriterier

Folksam Tjänstepension

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Syfte.....	4
3. Kanaler för aktiv ägarstyrning.....	4
4. Ägande i Sverige och utlandet.....	5
5. Svensk kod för bolagsstyrning.....	5
6. Folksam Tjänstepensions inställning i specifika ägarfrågor	6
6.1 Styrelsens sammansättning och verkställande direktör	6
6.2 Styrelsens arvode.....	6
6.3 Ersättning till anställda och ledande befattningshavare	6
6.4 Aktierelaterade incitamentsprogram	7
6.5 Revision	8
6.6 Kapitalstruktur	8
6.7 Likabehandling av aktieägare	8
7. Hållbarhet.....	9
8. Etiska placeringskriterier	9
8.1. Påverkande kriterier	9
8.1.1. Mänskliga rättigheter	10
8.1.2. Klimat och miljö	10
8.1.3. Anti-korruption.....	11
8.2. Uteslutande kriterier	12
8.2.1. Tobak.....	12
8.2.2. Spel.....	12
8.2.3. Kontroversiella vapen.....	13
8.2.4. Pornografi.....	14
8.2.5. Icke-medicinsk cannabis	15
8.2.6. Kol.....	15
8.2.7. Oljesand.....	16

Policy för ägarstyrning

1. Bakgrund

Folksam Tjänste AB ("Folksam Tjänstepension") är en del av Folksamgruppen och därmed en av de större svenska institutionella ägarna. Med detta ägande följer ett stort ansvar.

Folksamgruppen förvaltar pensions- och försäkringspremier åt fyra miljoner kunder. I förvaltningen utgår vi alltid från följande tre delar: Ansvarsfull riskstyrning, ansvarsfulla placeringar och ansvarsfullt ägande. Att integrerat arbeta med dessa perspektiv och förvalta kapitalet med samma omsorg som om det varit vårt eget är vad vi har valt att kalla "ansvarsfull kapitalförvaltning". Inget perspektiv ska systematiskt hållas före det andra, istället ska de ständigt vägas mot varandra och balanseras på bästa möjliga sätt. Ansvarsfull kapitalförvaltning omfattar alla tillgångar och bedrivs med målet att uppnå en konkurrenskraftig avkastning samt att bidra till att förverkliga vår vision att *våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld*. Vi menar att den avkastning våra kunder erhåller kan – och ska – vara mer än den rent ekonomiska.

En del av Folksam Tjänstepensions kapital är placerat i noterade aktier och Folksam Tjänstepension är således en av de större institutionella ägarna i svenska börsbolag. Därutöver har Folksam Tjänstepension även innehav i börsbolag utanför Sverige. Folksam Tjänstepension ska i egenskap av större aktieägare, genom sina placeringar, aktivt påverka bolagen där det bedöms relevant och där det finns möjligheter att nå framgång.

Folksam Tjänstepension har även innehav i obligationer utgivna av i första hand exempelvis stater, kommuner, regioner och hypoteksbolag. Vi äger även fastigheter direkt och vi har utöver detta investeringar i ett antal onoterade innehav.

Folksam Tjänstepension följer huvudsakligen Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden")¹, utom i de fall då koden inte är tillämplig för ett ömsesidigt försäkringsbolag som Folksam Tjänstepension.

Denna ägarpolicy omfattar Folksam Tjänstepensions ägarstyrning av noterade aktiebolag och i tillämpliga delar även Folksam Tjänstepensions onoterade innehav. I de fall vi endast är indirekt ägare, exempelvis genom fondinvesteringar, ska Folksam Tjänstepension informera förvaltaren om den här ägarpolicy och de förväntningar Folksam Tjänstepension har på ägarstyrningsarbete.

---

¹ Gällande Svensk kod för bolagsstyrning trädde i kraft den 1 januari 2020.

2. Syfte

Vår vision – att *våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld* – är vägledande för oss i allt vi gör. När vi förvaltar våra kunders kapital utgår vi ifrån de etiska investeringskriterierna som styrelsen i Folksam Tjänstepension antagit. Det är därför naturligt för oss att ägarstyrning ska ske i enlighet med vår vision och då att:

- säkerställa de åtaganden som Folksam Tjänstepension gjort gentemot sina försäkrade,
- verka för en långsiktigt god avkastning på det förvaltade kapitalet
- verka för att våra innehavs verksamheter bidrar till en hållbar värld

3. Kanaler för aktiv ägarstyrning

Med vårt långsiktiga perspektiv tror vi att välskötta bolag, som till exempel integrerar hållbarhet i sin affärsmodell, över tid överträffar bolag med svag bolagsstyrning utan fokus på hållbarhet.

Vi förväntar oss att bolag delar vår syn på hållbarhet och vikten av god bolagsstyrning. Som ägare behöver vi därför vara tydliga och aktiva i att förmedla de förväntningar vi har på våra innehavsbolag, samt att på ett aktivt sätt arbeta för att bolagen utvecklas i enlighet med förväntningarna.

Folksam Tjänstepension ska utöva sin ägarroll via följande kanaler:

- Bolagsstämmor; genom att medverka vid förarbetet inför bolagsstämmor när så är aktuellt och genom att aktivt delta i bolagsstämmor och där utöva sin rösträtt. Det kan även handla om att lägga egna förslag till bolagsstämmorna. Folksam Tjänstepension ska vidare publikt redovisa sitt deltagande vid bolagsstämmor liksom vilka ståndpunkter som vi fört fram.
- Valberedningar; genom att delta i valberedningsarbetet inför bolagsstämmor i bolag där Folksam Tjänstepension är en av de största ägarna (enskilt eller tillsammans med övriga bolag i Folksamgruppen). Om Folksam Tjänstepension inte är en av de största ägarna kan Folksam Tjänstepension skriftligen framföra sina synpunkter på valberedningsarbetet till valberedningen.
- Direkt kontakt; genom att träffa företrädare för de bolag vi investerat i, exempelvis bolagsledningarna och styrelser.
- Samverkan; genom samarbete med andra ägare – exempelvis i form av röstningssamarbeten, samarbeten kring aktieägarförslag till stämmor och vid direkt kontakt med bolag i specifika frågor.

4. Ägande i Sverige och utlandet

Folksam Tjänstepension är en del av Folksamgruppen och därmed en av de större svenska institutionella ägarna. Vår historia, med bland annat tidigt fokus på hållbarhetsfrågor, och renommé, tillsammans med vår storlek på marknaden, gör att vi generellt har större möjligheter att påverka svenska innehav än våra utländska innehav. De utländska bolagen har ofta mindre kännedom om Folksamgruppen och vi är typiskt sett en mindre ägare i utländska bolag än vad vi är i de svenska bolagen som vi investerar i.

Arbetet med ägarstyrning innebär att vi behöver göra avvägningar mellan vilka frågor vi vill driva, och vilka situationer där vi tror att vi kan nå framgång på kort eller lång sikt. Även om vi har samma utgångspunkter och värderingar för såväl svenska som utländska bolag, blir det naturligt att våra möjligheter att få igenom dessa är större inom svenska bolag. Folksam Tjänstepension ska prioritera frågor som är principiellt viktiga och där vi har en större möjlighet att nå framgång.

Generellt gäller ståndpunkterna nedan både för svenska som utländska innehav. Vissa frågor, såsom exempelvis frågor kopplade till Koden gäller dock enbart svenska bolag. I de fall lokal sed för bolagsstyrning skiljer sig från den svenska förespråkar Folksam Tjänstepension generellt en modell som följer av svensk sed.

För samtliga bolag sker vår ägarstyrning med utgångspunkt i Folksam Tjänstepensions påverkanskriterier samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (UN Principles for Responsible Investments, PRI) och FN:s Global Compact.

Folksam Tjänstepension röstar på utländska bolagsstämmor genom ombud, så kallad proxyröstning, i så många fall som är praktiskt möjligt. Hur vi röstat rapporteras publikt, i enlighet med Aktieägardirektivet. Det kan även förekomma att vi lägger egna förslag eller är med och stödjer andras förslag till stämmorna.

5. Svensk kod för bolagsstyrning

Folksam Tjänstepensions ägarstyrning i svenska bolag ska i huvudsak baseras på vad som föreskrivs i Koden. För utländska bolag ska Folksam Tjänstepension utgå från de tankar och resonemang som ligger bakom Koden, om det inte finns skäl att göra nationella avvikelser i linje med god sed inom bolagsstyrning.

Syftet med Koden är att stärka förtroendet för de svenska börsbolagen genom att främja en positiv utveckling av bolagsstyrningen i dessa bolag. I de fall Koden inte följs ska bolaget förklara eventuella avvikelser och anledningen till varför man valt att göra avsteg från Koden.

Folksam Tjänstepension verkar för att Koden kontinuerligt vidareutvecklas och anpassas för att bättre svara mot såväl ägarnas som bolagens behov. I första hand sker detta via Institutionella Ägares Förening (IÄF)².

6. Folksam Tjänstepensions inställning i specifika ägarfrågor

6.1 Styrelsens sammansättning och verkställande direktör

Folksam Tjänstepension anser att styrelsens ledamöter, i de bolag vi investerat i, bör väljas med hänsyn till de särskilda behov som bolaget har av olika kompetenser och meriter. Likaså bör hänsyn tas till styrelsens mångfald i sin helhet vid val av enskilda ledamöter. En avgående verkställande direktör bör inte väljas till styrelseordförande. Folksam Tjänstepension anser vidare att verkställande direktör och styrelsens ordförande inte ska vara samma person.

Folksam Tjänstepension anser att:

- Valberedningens arbetsmetoder ska redovisas öppet i årsredovisningen och att processen för hur styrelseledamöter rekryteras tydligt ska presenteras i årsredovisningen, samt
- rekryteringsbasen ska breddas genom att valberedningen ska kunna anlita extern hjälp från rekryteringskonsulter.

6.2 Styrelsens arvode

Styrelsearvodenas nivå ska vara marknadsmässiga och beakta de särskilda kraven på ledamöternas engagemang. Styrelsearvoden bör inte kompletteras med konsultarvoden eller annan typ av ersättning om inte synnerliga skäl föreligger. Eftersom styrelsen har en viktig roll i att konstruera, besluta om och övervaka effekterna av ersättningsprogram för de anställda, får styrelseledamöterna inte försättas i en intressekonflikt och skall därför ej ingå i samma ersättningsprogram som de i koncernen anställda.

6.3 Ersättning till anställda och ledande befattningshavare

---

² Institutionella Ägares Förening (IÄF) är en ideell förening med ändamål att tillvarata medlemmarnas intressen som institutionella ägare på den svenska aktiemarknaden genom att främja en god utveckling av självregleringen på aktiemarknaden. IÄF är en av huvudmännen till Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden vilken verkar genom självregleringsorganen Aktiemarknadsnämnden, Kollegiet för svensk bolagsstyrning och Rådet för finansiell rapportering. Folksamgruppen representeras i IÄF av Folksam ömsesidig sakförsäkring.

Folksam Tjänstepension anser att det ska finnas en genomtänkt, väl avvägd och transparent ersättningspolicy som omfattar riktlinjer för olika ersättningskomponenter. Policyn ska även omfatta villkor vid uppsägning och pension. Pensionsavsättningar bör vara premiebaserade.

Ersättningsprogram utöver den fasta lönen ska användas som styrmedel endast under förutsättning att de bygger på marknadsmässiga villkor och att tilldelningen är befogad. Det är viktigt att hänsyn tas till bolagets strategi och verksamhetsområde.

6.4 Aktierelaterade incitamentsprogram

Aktierelaterade incitamentsprogram kan vara bra instrument, dels för att belöna goda prestationer och resultat, dels för att förena ägarnas och ledningens intressen.

Sedan 2021 gäller ”Regler om ersättningar till ledande befattningshavare och om incitamentsprogram”. I dessa har Kollegiet för svensk bolagsstyrning samlat Aktiemarknadsnämndens principuttalanden och bolagsstyrningskodens regler om ersättningar i ett regelverk som anger vad som är god sed på den svenska aktiemarknaden avseende ersättning och incitamentsprogram. Förutom vad som här föreskrivs så verkar Folksam Tjänstepension även för att bolagen följer Institutionella Ägares Förenings riktlinjer inför bolagsstämmobeslut avseende incitamentsprogram i svenska aktiemarknadsbolag från 2020³, samt att förslag på sådana presenteras i en förankringsprocess med ägarna. Detta innebär bland annat att ersättningsprogrammen ska kopplas till företagens utveckling relaterat till konkurrenternas i samma bransch. Detta gäller svenska bolag.

För samtliga bolag gäller att ersättningsprogrammen vidare ska innehålla en tydlig motprestation:

- prestationskrav med mål som är transparenta och kommunicerade i förväg till de anställda. Dessa mål ska även så långt som möjligt redovisas för aktieägarna inför beslut och/eller presenteras i årsredovisning i efterhand.
- och/eller att deltagarna tar egen ekonomisk risk genom egen investering. Det innebär att medarbetare kan få ta del av avkastningen som skapas men också dela den finansiella risk som andra ägare tar genom att investera i bolaget.

Ersättningsprogrammen ska vara tydligt förklarade, enkla att förstå och i god tid kommuniceras:

- aktieägarna ska ges en utförlig information om ersättningsprogram i kallelse till bolagsstämma och informationen ska också ingå i

---

³ <https://institutionellaagaresforening.se/wp-content/uploads/2020/12/Incitamentsprogram-gemensamma-krav-IAF-rev-dec-2020.pdf>

årsredovisningen. Här bör även utvärdering av tidigare program redovisas.

- ersättningsprogrammen ska vara tidsbegränsade och det ska finnas ett övre tak som begränsar ersättningens storlek. Styrelsen ska tydligt redovisa de totala kostnaderna för bolaget inklusive eventuella utspädningseffekter.

Diskussion med ägarna bör initieras i så god tid före kallelsen till stämman att ägarna hinner sätta sig in i förslaget. Det är av stor vikt att aktieägarna ges tillfälle att granska och ta ställning till den information som ges för att därmed kunna agera på ett relevant sätt. Det måste också finnas tid att omarbeta förslaget utifrån ägarnas synpunkter.

6.5 Revision

Folksam Tjänstepension anser att revisions- och regelfrågor ska ha en framskjuten plats i styrningen av bolaget. I övrigt ska revisorsval hanteras av valberedningen, vilket faller sig naturligt då revisorns uppgift även omfattar en granskning av styrelsens arbete. Detta följer även av Koden, och är en lösning som Folksam Tjänstepension generellt anser ska gälla även för utländska bolag.

Vidare anser Folksam Tjänstepension att ansvarig revisor och ansvarigt revisionsföretag ska rotera, i syfte att undvika att revisorns oberoende hotas. Folksam Tjänstepension anser vidare att revisionsföretaget, eller andra juridiska enheter nära förknippade med detta, inte ska utföra andra tjänster till bolaget i någon större omfattning utan att detta utförligt redovisas i bolagets årsrapportering.

6.6 Kapitalstruktur

Ledning och styrelse är ansvariga för att bolaget har en effektiv hantering av sitt kapital. Bolaget ska ha de finansiella resurser som krävs för att säkerställa och utveckla bolagets verksamhet på bästa sätt. Bolaget ska tydligt beskriva motiven till vald kapitalstruktur och utdelningspolitik.

Nyemissioner ska i första hand genomföras som kontantemissioner med företrädare för bolagets befintliga aktieägare. I de fall som styrelsen finner befogat att avvika från detta krävs en utförlig motivering av ett sådant förslag till bolagsstämman.

6.7 Likabehandling av aktieägare

Folksam Tjänstepensions uppfattning är att alla aktier i ett bolag, som medför lika rätt till bolagets tillgångar och vinst, bör behandlas lika och bör ha samma rättigheter. Med varje aktie i bolaget ska följa en röst. Vid ett

erbjudande om uppköp ska budgivaren erbjudas samma ersättning för aktieslag med olika rösträtt.

7. Hållbarhet

Hållbarhet innefattar exempelvis områdena klimat och miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption. Folksam Tjänstepension anser att bolagets styrelse ska säkerställa att bolaget aktivt arbetar med att implementera hållbarhet i bolagets verksamhet samt att struktur för arbetet liksom resultatet av det regelbundet offentliggörs i exempelvis årsredovisning och på hemsida.

Folksam Tjänstepension ska verka för att:

- bolaget ska arbeta i linje med principerna i FN:s Global Compact samt att bolaget ansluter sig till detta initiativ.
- bolaget ska utvärdera sin verksamhet i förhållande till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt kommunicera detta gentemot aktieägarna.
- bolaget identifierar och hanterar relevanta risker och möjligheter med koppling till hållbarhetsområdet. Dessa bör löpande kartläggas, utvärderas och rapporteras till styrelsen.
- bolaget åtar sig att arbeta med, och rapportera kring, klimatrelaterade risker och möjligheter i enlighet med exempelvis rekommendationerna från Task Force on Climate-related Financial Disclosures eller motsvarande standard.
- bolaget ska sätta vetenskapligt förankrade klimatmål för verksamheten som anger utsläppsminskningar av växthusgaser i linje med Parisavtalet.
- bolagets styrelse säkerställer att uppförandekod och policydokument följs i alla delar av bolaget genom upprättande av styrnings- och ledningssystem. Här ingår såväl intern verksamhet som extern verksamhet genom affärspartner.
- bolaget ska ha en transparent och publik skattepolicy med relevant egen intern uppföljning.

8. Etiska placeringskriterier

8.1. Påverkande kriterier

8.1.1. Mänskliga rättigheter

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska genom sina placeringar aktivt påverka företag i relevanta branscher och regioner att systematiskt arbeta med grundläggande arbetsrättsliga frågor för de anställda.

Definition

Utgångspunkten i kriteriet är FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter, FN:s Barnkonvention och ILO:s grundläggande konventioner på det arbetsrättsliga området.

Med ”aktivt påverka företag i relevanta branscher och regioner att systematiskt arbeta med grundläggande arbetsrättsliga frågor för de anställda” avses att påverka företagen att till exempel upprätta en policy, uppförandekod eller motsvarande som omfattar de grundläggande mänskliga rättigheter som beskrivs i ILO:s konventioner. Det kan också handla om att företagen ska utveckla rutiner för uppföljning av policyn och de åtgärder som beslutats om.

Med ”motsvarande” menas exempelvis kollektivavtal, kvalitetsgranskning av leverantörer och lagstiftning.

Med ”relevanta branscher och regioner” avses verksamheter där det föreligger särskilt hög risk för att oegentligheter förekommer. Exempel är arbetskraftsintensiva branscher och verksamheter med lågt förädlingsvärde som opererar i låglöneländer.

Med ”anställda” avses alla som bidrar med sitt arbete till företaget, dvs även leverantörer och underleverantörer.

Tolkning och uppföljning

Folksamgruppens Bolagsstyrningskommitté, BSK, har valt att låta utvärdera sina investeringar från ett mänskliga rättighetsperspektiv. Analysen baseras på en utvärdering av risker i företagens metoder för att hantera mänskliga rättigheter och baseras på internationella normer för mänskliga rättigheter. BSK kan besluta att undvika investeringar i bolag som bedriver sin verksamhet på ett sätt som strider mot väletablerade internationella normer för mänskliga rättigheter.

8.1.2. Klimat och miljö

Kriterium

Folksam Tjänstepension investerar i företag som aktivt arbetar med att reducera sin negativa påverkan på klimatet och miljön.

Definition

Med ”aktivt arbetar med att reducera sin negativa påverkan på klimatet och miljön” avses att företaget har definierat sitt klimat- och miljöarbets viktigaste mål, strategier och medel liksom organisation samt har åtgärdslista för att kontinuerligt minska sin negativa klimat- och miljöpåverkan.

Tolkning och uppföljning

Folksamgruppens bolagsstyrningskommitté, BSK, har valt att låta utvärdera sina investeringar från ett miljöperspektiv. Analysen baseras på en utvärdering av risker i företagens metoder för att hantera klimat och miljö och baseras på internationella normer för miljö. BSK kan besluta att undvika investeringar i bolag som bedriver sin verksamhet på ett sätt som strider mot väletablerade internationella normer för klimat och miljö.

8.1.3. Anti-korruption

Kriteriet grundar sig på FN:s konvention mot korruption samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Anti-korruption är även en av principerna i FN:s Global Compact som Folksam varit anslutet till sedan 2002.

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska genom sina placeringar aktivt påverka företag att systematiskt förebygga alla former av mutor och bestickning i sina affärsrelationer.

Definitioner

"Att systematiskt förebygga" innebär att ha en strategi och handlingsplan mot korruption. Ett sådant program kan utvecklas utifrån de näringslivsprinciper som Transparency International har tagit fram.

"Alla former av mutor och bestickning" avser både direkta och indirekta varianter. Den som gör sig skyldig till mutbrott har tagit emot en otillbörlig belöning i sin tjänsteutövning, medan den som gör sig skyldig till bestickning har erbjudit en sådan muta.

"Affärsrelationer" avser dotterbolag, partners i joint ventures, leverantörer, agenter och andra affärspartners.

8.2. Uteslutande kriterier

8.2.1. Tobak

Kriterium

Folksam Tjänstepension investerar inte i företag där någon andel av omsättningen härrör från produktion av tobak eller tobaksprodukter. Folksam Tjänstepension investerar vidare inte heller i företag där mer än 5 procent av omsättningen kommer från distribution av tobak och tobaksprodukter.

Definition

Med ”produktion av tobak eller tobaksprodukter” avser vi ägande av tobaksplantager samt produktion av cigaretter, cigarrer, piptobak, snus, tuggtobak och andra tobaksprodukter.

Med ”någon andel av omsättningen” avser vi mer än 10 miljoner kronor eller 1 % av rapporterad årsomsättning. Med ”rapporterad årlig omsättning” avser vi årsomsättning rapporterad i senaste årsredovisningen utgiven av moderföretaget.

Med ”distribution av tobak eller tobaksprodukter” avser vi försäljning av cigaretter, cigarrer, piptobak, snus, tuggtobak och/eller andra tobaksprodukter.

Tolkning och uppföljning

Folksamgruppens Bolagsstyrningskommitté, BSK, har valt att i de fall ett noterat bolag förvärvar ett annat bolag eller enhet som producerar tobak, anse att hela bolaget definieras som tobaksproducent. I det fall det noterade bolaget endast har ett samarbete med eller levererar material som till exempel papper till ett tobaksproducerande bolag anser BSK inte att det noterade bolaget är tobaksproducerande.

8.2.2. Spel

Kriterium

Folksam Tjänstepension investerar inte i företag där mer än 5 procent av omsättningen kommer från kommersiell spelverksamhet.

Definition

Med kommersiell spelverksamhet avses kasinon och spelklubbar. Här inräknas passagerarfartyg, hotell och restauranger samt tillverkning och återförsäljning av automater med spel eller underhållning med vinstmöjligheter samt onlinespel.

Med rapporterad årlig omsättning avses årsomsättning rapporterad i senaste årsredovisningen utgiven av moderföretaget.

Tolkning och uppföljning

Folksamgruppens Bolagsstyrningskommitté, BSK, har valt att i de fall ett noterat bolag förvärvar ett annat bolag eller enhet som har någon del av omsättningen från kommersiell spelverksamhet, anse att hela bolaget definieras som ett kommersiellt spelbolag. I det fall det noterade bolaget endast har ett samarbete med ett kommersiellt spelbolag anser BSK inte att det noterade bolaget är ett kommersiellt spelbolag.

8.2.3. Kontroversiella vapen

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska inte investera i bolag med koppling till följande så kallade kontroversiella vapen:

- Biologiska och kemiska vapen
- Klustervapen
- Kärnvapen
- Personminor

Bakgrund

Folksam Tjänstepensions styrelse har fastställt en policy om investeringskriterium för mänskliga rättigheter, grundad på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Därtill har Folksam Tjänstepension tillämpat negativa investeringsriktlinjer för ett antal olika så kallade kontroversiella vapen. Dessa har tillkommit vid olika tillfällen och har setts som en förlängning av kriteriet för mänskliga rättigheter då anledningen till att de ovanstående kontroversiella vapnen omfattas är att de i så hög grad skadar civila.

Kriteriet gällande kontroversiella vapen var tidigare en så kallad tillämpningsregel. Dessa vapen har uteslutits från Folksam Tjänstepensions investeringar vid olika tillfällen. Uteslutningen av klustervapen 2008 och uteslutningen av kärnvapen 2011 var de senaste.

Definition

Definitionerna grundar sig på följande konventioner:

- Icke-spridningsavtalet, 1968
- BTWC – konventionen om förbud mot biologiska- och toxinvapen (1975)
- CWC – konventionen om förbud mot kemiska vapen (1997)

- Ottawakonventionen (Minförbudsfördraget), 1999
- FN:s Konvention om klustervapen, 2008
- FN:s konvention om kärnvapenförbud, 2017

8.2.4. Pornografi

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska inte investera i bolag som producerar pornografi.

Bakgrund

Folksam Tjänstepensions styrelse har fastställt en policy om investeringskriterium för mänskliga rättigheter, grundad på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Den pornografiska industrin har utvecklats snabbt under de senaste decennierna. Trots ofta intensivt politiskt kampanjarbete, har det funnits en allmän trend mot större acceptans av pornografiskt innehåll bland allmänheten. Ny teknik har sänkt kostnaderna och förändrat det sätt på vilket vuxeninnehåll produceras, distribueras och visas. Trenden mot en bredare förståelse för sexuellt explicit material och pågående tekniska utvecklingen har skapat en stor och växande global marknad för sexuellt innehåll.

Historiskt sett har vuxenunderhållning dragit till sig en avsevärd mängd statlig uppmärksamhet främst på grund av obscenitet, vilket har lett till begränsningar av antingen innehåll eller tillgänglighet. Tidigare fick konsumenter av pornografi antingen köpa filmer i en offentlig miljö eller gå till en särskild biograf. Med tiden har vuxenunderhållningsindustrin blivit mer accepterad och det har skett en uppmjukning av reglerna och riktlinjerna för branschen.

Produktion av pornografiskt material har kommit att förknippas med brott mot mänskliga rättigheter på grund av sitt fokus mot pornografi där män och kvinnor framställs på ett stereotypt sätt. Det finns dessutom stora risker för grova kränkningar av individer förknippade med produktionen av materialet.

Kriteriet gällande pornografi var tidigare en så kallad tillämpningsregel och pornografi har uteslutits från investeringarna sedan lång tid tillbaka i och med att de räknats som en del av kriteriet för mänskliga rättigheter.

8.2.5. Icke-medicinsk cannabis

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska inte investera i företag med över 5 procent av omsättningen från produktion av så kallad icke-medicinsk cannabis.

Bakgrund

Ett flertal FN-konventioner reglerar produktion och användning av narkotiska preparat som är beroendeframkallande och som i och med detta riskerar att leda till missbruk och/eller beroende och i sin tur skada hälsan. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) – som ansvarar för klassificering av de narkotiska preparat som omfattas av konventionerna – så är cannabis ett av de narkotiska preparat som kräver den starkaste kontrollen. Länder som följer FN:s konventioner bör därför hantera cannabis som en farlig substans. Konventionerna innebär även att ingen fritt får köpa och sälja narkotikaklassade preparat eller använda dem fritt för icke-medicinskt bruk. Vad gäller medicinskt bruk anses det däremot vara tillåtet för läkemedelsbolag att producera narkotiska preparat, som exempelvis cannabis.

Definition

Med icke-medicinsk cannabis avses narkotikaklassad cannabis producerad för rekreativ användning. Här ingår även exempelvis drycker och sötsaker som innehåller cannabis i olika former.

Med rapporterad årlig omsättning avses årsomsättning rapporterad i senaste årsredovisningen utgiven av moderföretaget.

8.2.6. Kol

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska inte investera i bolag där

- 5 procent eller mer av omsättningen kommer från termisk kol (i första hand gruvbolag)
- 30 procent eller mer av omsättningen kommer från verksamhet baserad på termisk kol (i första hand kraftbolag)

Bakgrund

Förbränning av kol ger upphov till högre utsläpp av koldioxid per energienhet än förbränning av olja. Förbränningen leder även till utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Två tredjedelar av den globala energisektorns utsläpp kom 2019 ifrån energiframställning genom förbränning av kol. Att stoppa utveckling av nya kolprojekt liksom att fasa ut kol från existerande energiframställning har av FN bedömts som nödvändigt för att stoppa klimatkrisen. För att en utfasning av kol ska kunna ske krävs en omställning av kolberoende företags verksamheter från kol till något annat. För gruvbolag ska utvinning av kol upphöra. För kraftbolag ska andra källor än kol användas för framställning av energi.

Folksam Tjänstepensions påverkande kriterium för klimat och miljö innebär bland annat att vi arbetar för att med vårt ägande försöka påverka företagens verksamheter till att vara i linje med målen i Parisavtalet. Med andra ord handlar det om att med ägarstyrningsaktiviteter påverka gruvbolag med kolutvinning att upphöra med denna, liksom att påverka energibolag att byta ut kol mot företrädesvis förnyelsebara energikällor.

Kriteriet gällande kol var tidigare en så kallad tillämpningsregel och bolag med omsättning över 30 procent från termisk kol har varit uteslutna i Folksam Tjänstepension sedan 2016.

Definition

Med ”termisk kol” avses utvinning av kol i syfte att det ska användas till förbränning. Med ”verksamhet baserad på termisk kol” avses verksamheter där termisk kol används i syfte att framställa energi.

Med rapporterad årlig omsättning avses årsomsättning rapporterad i senaste årsredovisningen utgiven av moderföretaget.

8.2.7. Oljesand

Kriterium

Folksam Tjänstepension ska inte investera i bolag där 10 procent eller mer av omsättningen härrör från oljesand.

Bakgrund

Oljesand har en stor negativ påverkan på klimatet och miljön – primärt vid utvinning, men även i samband med exempelvis transport.

Oljesandsutvinning är kostsamt ur miljö- och klimatperspektiv, men även ur ett människorättsperspektiv. Ett flertal bolag med oljesandsengagemang har ett begränsat sådant och i dessa fall finns möjlighet att med aktivt ägande påverka företagen att ställa om sin verksamhet i linje med en mer hållbar framtid. I de fall där bolagen har över 10 procent av omsättningen från oljesand ser vi det dock som mindre realistiskt att påverka.

Kriteriet gällande oljesand var tidigare en så kallad tillämpningsregel och oljesand har uteslutits från Folksam Tjänstepensions investeringar sedan 2019.

Definition

Med oljesand eller tjärsand, avses en blandning av sand eller lera, vatten och petroleum-produkten bitumen. Med härrör från avses hela värdekedjan från prospektering och produktion till raffinering, transport och marknadsföring av petroleumprodukter. Med företag beroende av oljesand avses bolag som befinner sig inom denna produktionsprocess. Energibolag som använder sig av raffinerade bränslen faller inte inom denna kategori.